

Svenska studenter utomlands

Först 1989 tilläts svenska studenter ta med sig studiemedlen utomlands, något som gjorde att svenska studenter i utlandet blev allt fler. Under 2000-talet har antalet varit mer eller mindre oförändrat. Däremot har de senaste två åren inneburit fler studenter i utlandet än någonsin. Detta gäller även utländska studenter som kommer till Sverige för att studera. Ett undantag var läsåret 2011/12 då antalet utländska studenter minskade kraftigt. Orsaken var att Sverige införde studieavgifter för studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz som inte tillhörde ett utbytesprogram. Minskningen var därför väntad men redan läsåret därpå ökade antalet utländska studenter åter.

Tabellen nedan visar att USA fortsatt är det land som har flest svenska studenter, tätt följt av ytterligare två engelskspråkiga länder, Storbritannien och Australien. Det visar att svenska studenter är bekväma med det engelska språket. Många kurser och inte minst kursmaterial på svenska universitet och högskolor är på engelska vilket gör att svenska studenter är vana vid att tillgodogöra sig facklitteratur på engelska.

Svenska studenter inskrivna vid högskolor utomlands läsåret 2013/2014

Land	Antal Studenter
USA	5664
Storbritannien	5318
Australien	1622
Danmark	1616
Polen	1454
Frankrike	1210
Spanien	1125
Tyskland	1083
Norge	912
Kina	821

(Universitetskanslerämbetet & Statistiska Centralbyrån - Internationell studentmobilitet i högskolan 2013/14 s.95-96)

28 932 svenskar studerade utomlands läsåret 2013/2014 jämfört med 24 463 läsåret 2004/2005. Tittar man däremot på kalenderår så är siffrorna en aning högre. För kalenderåret 2013 studerade 33 603 svenskar i utlandet enligt Centrala Studiestödsnämnden, CSN. Skillnaden beror på att de flesta bedriver sina studier under ett helt läsår. Även om dessa studenter skulle ha studerat vid fler än en högskola redovisas de endast en gång i tabellen. Under vår- och höstterminen är det alltså till stora delar olika individer som studerar de båda halvåren, medan det under höst- och vårterminen är mestadels samma personer.

Bland svenska studenter utomlands läste 3 010 språkkurser läsåret 2013/2014. Dessa kurser kan vara så korta som tre veckor. Antalet som reser iväg på språkkurser har minskat successivt sedan läsåret 2004/2005.

Fler kvinnor än män pluggar utomlands

Betydligt fler kvinnor än män väljer att resa utomlands för studier. Läsåret 2013/2014 valde 59 procent kvinnor att studera utomlands jämfört med 41 procent män. Denna könsfördelning skiljer sig dock inte nämnvärt från den vid svenska universitet och högskolor där 60 procent av studenterna i dag är kvinnor och 40 procent män (SCB, 21 november 2014).

Svenskar som studerar i Asien bryter detta mönster. Läsåret 2013/2014 studerade 1 334 kvinnor, motsvarande 43 procent, och 1 803 män, motsvarande 57 procent, i Asien. Tydligast syns denna skillnad i Japan, Kina, Singapore och Sydkorea, framför allt inom naturvetenskap, matematik och data, samt teknik och utveckling.

Inom övriga utbildningar i resten av världen dominerar kvinnorna. Inom lant- och skogsbruk samt djursjukvård är nästan 90 procent av de svenska studenterna kvinnor. Ämnesområdet lockar dock förhållandevis få, 326 kvinnliga studenter och bara 42 manliga läsåret 2013/2014. De vanligaste ämnesområdena för svenska studenter i utlandet oavsett kön är samhällsvetenskap, juridik samt handel och administration

Antal svenska studenter utomlands läsåren 2004/05 till 2013/14, totalt och efter kön

	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	15-10-11	11/12	12/13	13/14
Studenter totalt	24 463	23 996	23 852	23 427	24 279	26 474	26 594	27 663	28 318	28932
Kvinnor	15 367	14 851	14 747	14 413	14 736	15 979	15 831	16 269	16 695	17053
Män	9 096	9 145	9 105	9 014	9 543	10 495	10 763	11 394	11 623	11879

(Universitetskanslerämbetet & Statistiska Centralbyrån - Internationell studentmobilitet i högskolan 2013/14 s.93)

Låntagare som bor utomlands – sämre återbetalare

Statistiken som presenteras i detta kapitel bygger på de svenskar som valt att ta emot studiestöd från CSN eller som ingår i ett utbytesprogram. Studenter utan studiestöd finns inte med i denna statistik.

Dessa torde dock vara få, inte minst då studier utomlands generellt medför högre kostnader.

Studenter som har förlagt hela eller delar av sin studietid utomlands har högre skulder än de som enbart studerat på svenska universitet och högskolor.

- De flesta utlandsstuderande måste betala höga terminsavgifter och betydligt färre jobbar vid sidan av sina studier jämfört med studenter hemma. Det resulterar i att studieskulden blir högre, säger Carl-Johan Stolt, utredare vid CSN.

I januari 2015 räknades hela 16,3 procent av de låntagare som bor utomlands som "dåliga betalare" av CSN. Med dåliga betalare avses att låntagaren inte betalat av på sin skuld under tre år eller så har de betalat högst 25 procent under fem år. Detta kan jämföras med de bosatta i Sverige, där andelen dåliga betalare är 4,1 procent. I detta fall kan det vara så att vissa låntagare som bor utomlands endast har studerat i Sverige, och vice versa. Statistiken syftar med andra ord på var man bor och inte nödvändigtvis var man studerade.

- I förhållande till andra länder är möjligheterna till studiestöd i Sverige relativt generösa. Utan de merkostnadsån som erbjuds hade betydligt färre svenskar studerat utomlands, framhåller Carl-Johan Stolt.

Återbetalningsskyldiga och dåliga betalare januari 2015

	Antal återbetalningsskyldiga	Varav dåliga betalare	Andel dåliga betalare i procent
Sverige	1 290 332	70 305	4,1
Utomlands	58 459	9 510	16,3

(CSN - Utlandsbosatta och dåliga betalare, 2015)

Efter 1 juni 2015 har ett antal ändringar skett för studenter som söker studiemedel för utlandsstudier. Tidigare anpassades beloppet efter den förväntade levnadsstandarden i studielandet. Nu beviljas alla studerande samma belopp oavsett vilket land de väljer att studera i. De som pluggar utomlands får alltså lika mycket i studiemedel som de som pluggar i Sverige, men de kan komplettera med ett merkostnadslån för att täcka högre omkostnader.

Möjligheten att få studiemedel för språkstudier utökas till att gälla i fler länder. Tidigare beviljades bara studiemedel för språkkurser i europeiska språk förlagda på högskolor i Europa. Denna begränsning har tagits bort. Studenter kan nu få studiemedel för att läsa språk även utanför Europa, som engelska i Australien eller spanska i Colombia.

USA populäraste landet

De tio populäraste orterna för svenska studenter utomlands

Skolort	Studieland	Antal studenter
London	Storbritannien	2 257
Köpenhamn	Danmark	1 131
Santa Monica	USA	698
Santa Barbara	USA	622
New York	USA	606
Paris	Frankrike	591
Gdansk	Polen	475
Tokyo	Japan	464
Barcelona	Spanien	462
Berlin	Tyskland	455

(CSN - skolorter läsåret 2013/14)

De tio populäraste högskolorna för svenska studenter utomlands

Skola	Skolort	Studieland	Antal studenter
Santa Monica College	Santa Monica	USA	698
Santa Barbara City College	Santa Barbara	USA	602
Medical Univ. of Gdansk	Gdansk	Polen	458
Köbenhavns Univ.	Köpenhamn	Danmark	402
Handelshögskolen Köbenhavn	Köpenhamn	Danmark	361
Wroclaw Medical University	Wroclaw	Polen	253
Riga Stradins University	Riga	Lettland	225
Univ, of Glasgow	Glasgow	Storbritannien	211
Univ, of Medicine & Pharmacy	Cluj Napoca	Rumänien	190
Univ, of Edinburgh	Edinburgh	Storbritannien	165

(CSN – skolor läsåret 2013/14)

USA är nummer ett bland svenskar som studerar utomlands. I särklass populärast läsåret 2013/2014 var två amerikanska college, Santa Monica College och Santa Barbara City College, båda utanför Los Angeles, som tog emot 698 respektive 602 svenska studenter, flest i världen. Populäraste studieorterna är däremot London och Köpenhamn. I London studerade hela 2 257 svenska studenter och i Köpenhamn 1 131 läsåret 2013/2014. Men spridningen på skolor är stor. University College London kom först på fjortonde plats över populäraste högskolor för svenska studenter i världen läsåret 2013/2014.

Läkarstudenter väljer Östeuropa

De tio vanligast studieorterna för läkarstuderande utomlands

Skolor	Studieland	Antal studenter
Gdansk	Polen	457
Wroclaw	Polen	219
Riga	Lettland	196
Köpenhamn	Danmark	169
Cluj Napoca	Rumänien	165
Targu Mures	Rumänien	123
Odense	Danmark	102
Århus	Danmark	99
Budapest	Ungern	93
Szczecin	Polen	91

(CSN – läkarstuderande läsåret 2013/14)

Svenska läkarstudenter väljer helt andra länder för sina utlandsstudier. Populärast är Polen, Danmark och Rumänien. Av drygt 1 400 studenter som varje år läser i Polen är nästan 1 100 läkarstudenter. Drygt 450 av dessa läser i Gdansk vilket gör staden till den sjätte största när det gäller antalet svenska studenter utomlands. Här utmärker sig Medical University of Gdansk som har flest svenska studenter i Europa och är den tredje största högskolan i samtliga länder sett till antalet svenska studenter.

Sofie har ingen fördel av sina utlandstudier...

Sofie Bergqvist från Stockholm valde att förlägga hela sin universitetsutbildning vid Swinburne University of Technology i Melbourne i Australien. Där läste hon marknadsföring och handelsjuridik.

- Jag hade rest och jobbat i Australien i två år innan jag började studera. Jag valde Melbourne för att jag redan hade vänner och ordnat boende där. Till en början var det tufft med allt fackspråk på engelska, men sammantaget hade studierna nog varit lika svåra i Sverige, säger Sofie.

Tempot på universitetet var högt och studenterna läste många kurser parallellt, vilket gjorde det svårare att kombinera studierna med extrajobb.

- Terminsavgiften på Swinburne var motsvarande 75 000 kronor, vilket var förhållandevis lågt jämfört med andra universitet i Melbourne. Men utan studiestödet från CSN hade jag haft svårt att klarat mig då kostnaden för hela utbildningen gick på drygt 500 000 kronor.

Hemma i Sverige har Sofie inte haft några fördelar av sina utlandsstudier när hon sökt jobb. För de svenska arbetsgivare hon träffat verkar hennes tidigare tillfälliga jobb på SF Bio framstå som mer intressant än hennes utbildning i Australien.

...men det har Peter

När Peter Olsson gick i gymnasiet bodde han med sin familj i USA. Han var van vid utlandsstudier och efter examen i maskinteknik och industriell ekonomi vid Linköpings Universitet valde han att läsa en termin av sin utbildning i Eindhoven i Nederländerna för att skaffa sig nya erfarenheter och bättra på sitt CV. Han deltog i utbytesprogrammet Erasmus, där studenter ges möjlighet att studera vid högskola eller praktisera i andra länder inom företrädesvis EU.

- Jag tror att utbildningen vid universitetet i Linköpings höll en högre nivå än den vid universitetet i Eindhoven. Staden Eindhoven var heller inte den roligaste. Det är ingen studentstad och vardagen påminde alldeles för mycket om vardagen i Linköping. Skulle jag göra det igen skulle jag välja ett mer annorlunda land där invånarna inte talar så bra engelska. Då skulle jag ha möjlighet att lära mig ett nytt språk. I Eindhoven fanns inget behov av att lära sig holländska säger Peter.

Sommaren 2012 fick Peter jobb som mätningenjör i ryska Viborg. Till skillnad från Sofie ser Peter att hans studier och arbetserfarenheter från andra länder har bidragit till större jobbopportuniteter i Sverige.

- Mitt CV sticker ut. Mina erfarenheter från Ryssland har definitivt bidragit till att jag har fått komma på fler intervjuer. Även mina studier i Eindhoven har varit nödvändiga. Nästan alla sökande i min bransch har erfarenheter av utlandsstudier, säger Peter.

Peter uppmanar alla som kan att ta chansen och förlägga delar av sin utbildning utomlands, gärna i ett land som skiljer sig från Sverige. Då blir upplevelsen rikare och möjligheterna att lära sig fler språk ökar. Om det inte är just engelskan man vill förbättra.